

עורו ישנים מתרדמתכם- תקיעת השופר והדורמיטא

(27) ספר רסיסי לילה - אות לה

ה) ענין תקיעת שופר שכתב רמב"ם (פרק ג מהלכות תשובה הלכה ד) כלומר עורו ישנים מתרדמתכם וחז"ל אמרו (ראש השנה טז). שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר. הכל אחד. כי ה' צילך כאשר האדם מתעורר משנתו וזוכר בהשם יתברך אז השם יתברך זוכר אותו כאותו ענין שהוא זוכר בהשם יתברך איך הוא מלא כל הארץ כבודו והכל שלו וצריך לעובדו וכיוצא כל חד לפום אתערותא דיליה כך השם יתברך כנגדו כדרך שאמרו (ברכות ו). אתם עשיתוני חטיבה וכו' אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם. מה שאין כן כשהס ושלום שוכח הגם כי אין שכחה לפני כסא כבודו הזכרון שלו הוא מצד השכחה שזוכר כביכול שבזה הוא שוכח חס ושלום מידה כנגד מידה. ולכן יהיב עיטא בשופר לעוררנו. ואמרו ז"ל (ראש השנה שם ע"ב) שהוא לערבב השטן והכל אחד כמו שאמרו (בבא בתרא טז). הוא שטן הוא יצר הרע ועיקר יצר הרע אינו אלא ההשקעה בדמיון שאינו מניחו לזכור ולשום אל לבו על מה נברא בעולם ולהתעורר משינתו:

על זה נאמר (ישעיה כז, יג) ביום ההוא וגו' האובדים בארץ אשור והנדהים וגו' שהם שני מיני השתקעות בדמיון האחד שמשקיע עצמו בהשתדלות תדירה בעסקי עולם הזה כגון לקבוץ ממון וכיוצא שאר תאוות או רדיפת שררה וכבוד או ניצוח וקנאה עד שלבו מוטרד שאי אפשר לו לזכור את השם יתברך כלל וזה נקרא אובד חס ושלום כאשר הוא בתכלית השיקוע. וזה ענין אשור שהראש שלהם סנחריב שבלבל כל העולם כולו בהשתדלות עצומה כל ימיו ולא לישב בטל כישן דמי. והגם דזה גרע יותר עד שהוא כאובד לגמרי מאחר שהוא שקוע בהשתדלות וטרדות ולא בדמיונות של בטלה ותכלית השיקוע הזה הם עשרת השבטים שאמרו ז"ל (יבמות טז סוף ע"ב) שנטמעו בעמים בגלות אשור עד שלא ידעו בעצמם אם הם ישראל כלל. כי כך הוא גדול כח השיקוע בעולם הזה עד שמשכיה לגמרי שורש היהדות חס ושלום. ומכל מקום הוא כאבידה המתבקשת כמו שאמרו שילהי מכות (כד). והיינו שאין כאן יאוש בעלים דעדיין בעליו מבקשים אותה כי הוא דבר שיש בו סימן דכל רואיהם יכירום וגו' (ישעיה סא, ט) ויש כאן סימן הניכר לבעליו שהוא השם יתברך. רק שבהיותו מובלע בין העמים אינו נמצא כביכול בידו יתברך מצד העולם הזה המסתיר. אבל ביום ההוא שהוא היפך יום הזה יהיה שופר גדול המעורר גם אלה:

ומי ששומע קול שופר ומקיים מצות ה' הוא מתעורר משיקועו בדמיונות עולם הזה וממילא השטן מתערבב כי עיקר השטנותו הוא השיקוע בדמיונות וזה כל האדם לעמל יולד לעמל תורה להוציא עצמו מדמיון שוא ולדבק בתורת אמת. וכאשר האדם מתעורר בפתע פתאום מכל מיני דמיונות וזוכר בהשם יתברך השטן מתערבב ומתבלבל כח ההשטנה. הגם דאין כוחו כשופר גדול להיות ביאה גמורה להר הקודש דהיינו יציאה גמורה מן הדמיון לחלוטין שלא ישוב עוד מכל מקום בלבול וערבוב להשטנה יש. וממילא השם יתברך חפץ חסד וזוכר הברית. וחז"ל אמרו (ירושלמי מובא בתוס' ראש השנה טז ע"ב) דהוא חושב דזהו שופר גדול והיינו דחושב דהתעוררות זו תלך ותתפשט בלב להיות יתד קבוע שלא תמוט:

וזהו עיקר החילוק שבין שופר לשופר גדול בהתפשטות הקול אבל בעולם הזה שהיצר הרע לא נעקר מן הלב לגמרי כל האתערותא הוא לפי שעה לבד שכל זמן שאין לבו חלל בקרבו כדוד המלך ע"ה שהרגו ליצר רע (עבודה זרה ד סוף ע"ב) בתענית אי אפשר להיות קבוע וקיים בעבודתו שלא ינתק כלל. וזה כל עסק האדם בעולם הזה להיות רצוא ושוב ולהתחזק להתעורר עצמו משינתו בכל פעם. ותכלית הבריאה היתה על כך שיהיה לו יצר המשכיה והוא יתגבר כנגדו:

וזה ענין העזר כנגדו דאשה שבא על ידי הפלת תרדימה שהוא הביטול לצורת אדם דבשינה כח המדמה גובר ולכן הוא אחד מששים במיתה (ברכות נו ע"ב) והשם יתברך הפיל זה עליו שכך יסד השם יתברך בעולמו להיות האדם ישן ומתעורר ועל ידי זה זוכה להעזר כנגדו בקיום המין בניצחיות והתפשטות לעולמי עד שאי אפשר רק על ידי השתקעות בדמיון

ומצד התבוננות בכוחותיו בא כח השינה גם כן והפלת התרדימה וכידוע מטעם האריז"ל סוד הדורמיטא דזעיר אנפין בראש השנה שהשופר בא לעורר זעיר אנפין משינתו. וביאור זה כידוע דאצילות הוא מה שהאציל השם יתברך מאור כבודו הבלתי בעל תכלית להשגת אדם. והיינו מה שהאדם משיג מאמיתות השם יתברך מצד מידותיו המשמשות בעולם זה נקרא עולם האצילות שנאצל מאמיתותו הבלתי מושג להיות מושג והוא ממש כקומת האדם שהוא המשיג כפי כוחות השגותיו כך הוא מדת ההשגה. וזהו זעיר אנפין דאצילות שהוא צורתו של יעקב אבינו ע"ה החקוקה בכסא הכבוד שהוא כלל ישראל שהם המשיגים. וכפי מדת השגתם הוא הוא עצמו מדת ההשגה הנאצלת וכאשר הם בשינה והעדר ההשגה הרי נקרא דזעיר אנפין ישן כביכול מאחר שאין אדם בעולם המשיג אמיתותו. ועיקר עולם אצילות הוא ההשגה ממנו יתברך המושג לבני אדם. ולכן הפלת תרדימה דאדם הראשון נקרא שינת זעיר אנפין:

וזה מתעורר בכל ראש השנה ענין בריאת היצר הרע שמזה ויבוא גם השטן בתוכם להתיצב (איוב א, ו) הוא היצר הרע שישד השם יתברך בעולמו בכלל המלאכים שהם כוחות האדם יש גם כח זה דשינה ויושב בטל כישן שהוא השתקעות בדמיונות ומזה בא ההשטנה. וקול שופר מעורר משנתו היינו קולות דקודם מתן תורה דברא תורה תבלין והתעוררות לתורה היה בקול שופר המעורר משינת מצרים הקודמת. וכן כל שופר שבראש השנה הוא התחלת התעוררות לעסק התורה תבלין בכל השנה כולה כל חד לפום דרגא דיליה על ידי מצות שמיעת קול שופר בראש השנה הוא זוכה להתעורר משינתו בכל ימות השנה כולה ולהשתדל בתורה: